

על קשרים, חיבורים ומשחקי מזל

"ההימור, הסיכון ומשחקי המזל מצויים באופן שבו מבנה כלשהו, גוף לדוגמה, יכול לנוע בין אקטיביות ופסיביות, בין שליטה וכניעה לגורל או לאחר." חגי אולריך על פסליו של דניאל אוקסנברג בתערוכה "ידיים מזיעות".

ביקורת מאת חגי אולריך דצמבר 22, 2020

בתערוכה "ידיים מזיעות" של דניאל אוקסנברג בגלריה מאיה בתל-אביב (אוצר: שגיא אזולאי), מוצגים ארבעה פסלים המורכבים מחומרים בסיסיים חתוכים בצורות פשוטות: דיקטים צבועים בצורת עיגול, דיקטים חשופים בצורת יד, חבלי יוטה, חיתוכי מתכת וצבעים. ארבעת הפסלים, החומרים מהם הם עשויים והתכנים המופיעים בהם מעלים על הדעת את ארבעת האלמנטים - אש, אדמה, אוויר ומים - בהם השתמשו היוונים, בתיאוריות הטרומ-מדעיות, כדי להסביר את יסודות מבנה כל החומרים.

בנוסף למבנה החומרים, ארבעת האלמנטים הופיעו כבסיס רעיוני וסמנטי גם להסבר אירועים המתרחשים במציאות, כמו באסטרולוגיה ההלניסטית, בה אש, אדמה ואוויר ומים הם היסודות המגדירים את המזלות, הפלנטות והבתים בהורוסקופ. במהלך ההיסטוריה, השתלבו האלמנטים והופיעו בתרבות המערב באסטרולוגיה המערבית ובקלפי טארוט. בעברית, "מזל" זה כוכב וגם מילה נרדפת לגורל ובהקשר ההלניסטי, השאלה מהו המזל של חומר או של אירוע מסוים היא במידה רבה השאלה מהו שילוב האלמנטים המרכיבים אותו. ב"ידיים מזיעות", סימון ארבעת האלמנטים בעזרת ציור ופיסול מחבר את העבודות למשחקי מזל וגורל.

בכניסה לגלריה מונחת העבודה הכל או לא כלום (המהמר) ובה כמות גדולה של עיגולי דיקט קטנים וצבעוניים, שנשפכים על הרצפה מפינה של שני קירות. שתי ידיים עשויות דיקט חשוף מונחות במעלה הערימה באופן שמרמז על איסוף שלל, או אולי דווקא על פיזור, כמו ידיים המנסות לאחוז או לשמור על כמות עצומה של אסימונים לאחר זכייה ברולטה. על כל עיגול מופיע ציור שונה בצבעי שמן: מספרים, כוכבים, סימוני משחקי קלפים, סמל היין והיאנג, לבבות, קורי עכביש וסמלים וקישוטים צבעוניים אחרים. דימוי האסימונים והמטבעות מקושר בקלפי טארוט אל אלמנט האדמה, וקירבתו של הפסל אל הרצפה אף היא מדגישה זאת.

Daniel_Oksenberg_Maya_4 small.jpg

[1]דניאל אוקסנברג, הכל או כלום (המהמר), 2020, צבע שמן, חבל יוטה ועץ, מידות משתנות מתוך התערוכה: ידיים מזיעות (אוצר: שגיא אזולאי), גלריה מאיה, תל אביב. צילום: דניאל חנוך

באדיבות האמן

אלמנט האש בולט בפיצוץ דובדבן, עבודה שקרויה על שם זיקוקין די-נור שעשויים מכדורים צבעוניים המכילים חומר תבערה מחובר לפתיל מתוח. בפסל, את כדור הנפץ מגלמים שני עיגולים גדולים שחבלי יוטה שזורים בקצותיהם. החבלים קשורים זה לזה בחלק העליון ומחברים פס מתכת דק, ארוך ומעוגל אל דיקט בצורת יד חשופה שנוגעת בקרקע. זהו מתקן שמייצר מתח, כמו קפיץ או מצית, או כמו חרק שעומד לעקוץ. שני העיגולים חשופים בצד הרחוק ממבט הצופה. על צד העיגול הזמין למבט מצויר דרקון חסר ראש. כפי שהציור על העיגולים בהמהמרסימן את יסוד האדמה במטבעות, הציור בפסל זה מסמן את יסוד האש בדרקון ירוק על רקע אדום, שידי מסתלסלות לצדדים והוא מזכיר להבת אש. היעדר הראש מדגיש אולי את 'איבוד הראש', היסחפות והתלהטות יצרים.

[2] [Daniel_Oksenberg_Maya_3_small.jpg](#)

[3] דניאל אוקסנברג, פיצוץ דובדבן, 2020, צבע שמן, חבל יוטה, מתכת ועץ, 175X250X70 ס"מ
מתוך התערוכה: ידיים מזיעות (אוצר: שגיא אזולאי), גלריה מאיה, תל אביב. צילום: דניאל חנוך

באדיבות האמן

בעבודה ההלסטוטנידי הדיקט החשוף מונחות כתומכות בשני צידי מעמד עץ שמחזיק עיגולים עם חור באמצע: דיסקות (ביחיד: דיסקה, 'אום') המשמשות בבנייה ובהרכבה להחזקת הבורג כדי שהחדרתו ללוח עץ, לדוגמה, לא תגרום לטראומה וכדי שאיברי המבנה יהיו מחוזקים היטב. דיסקות הדיקט גדולות ממדים, צבועות בצבעי שמן ובצבעים תעשייתיים ומחוברות בחבלי יוטה, כאילו היו כדורי קוסם מלהטט שקפאו באוויר. החבלים כאן מודגשים, כמו בפיצוץ דובדבן, ומושכים את תשומת הלב דווקא כחומרים הדומיננטיים, בעלי המשקל במבנה הפיסולי, בשני אופנים: כאיברים המחזיקים את הדיסקות במקומן - דיסקות אשר משמעותן ותפקידן אינם ברורים - וגם בתפקידם החזותי כמארגני הקומפוזיציה. בעבודה זו אוקסנברג משתמש בטכניקת הציור על מנת לסמן את יסוד האוויר: נזילות וכתמים מתפרשים על פני מצעי הציור העגולים ומתערבבים זה בזה, כאילו משב אוויר שיטח וערבב אותם, או שהצבעים הנוזליים השתלבו זה בזה לאחר שנתלו בכיוונים שונים באוויר הפתוח - אותו אוויר שבו נלכדו הכדורים המעופפים.

[4] [Daniel_Oksenberg_Maya_1_small.jpg](#)

[5] דניאל אוקסנברג, הלהטוטן, 2020, צבע שמן, צבע תעשייתי, חבל יוטה, מתכת ועץ, 200X240X85 ס"מ
מתוך התערוכה: ידיים מזיעות (אוצר: שגיא אזולאי), גלריה מאיה, תל אביב. צילום: דניאל חנוך

באדיבות האמן

בדומה להמהמר, גם בעבודתהים קרץ ליעיגולי הדיקט דמויי דיסקות מונחים על הרצפה ואינם מחברים שום דבר. לצידם חבלים קשורים לסלע עשוי עיסת נייר. הסלע נחוזה כבעל מסת משקל קלה ולכן מדגיש דווקא את הכובד של חבלי היוטה ושל עיגולי הדיקט, שבפסל זה דומים למצופים או לגלגלי הצלה בזכות הצבעים האחדים: תכלת, כתום, כחול, שחור ולבן. המבנה כולו מזכיר שאריות של ספינה הרוסה, שנתקעו סביב סלע על החוף. הדיסקות, שכאמור בדרך כלל מתפקדות כעזרים לחיבור, כאובייקטים הממתנים מתח של נשיאת משקל, מפוזרות כאן כמו החבלים. הדבר מתקשר לעובדה המוזכרת בטקסט התערוכה: חבלי היוטה בעבודות השונות קשורים ושזורים בהשראת "שיבארי - פרקטיקת קשירה יפנית המשמשת לרוב בקונטקסט של BDSM" (בדסמ).

ההימור, הסיכון ומשחקי המזל מתגלים באופן שבו מבנה כלשהו, גוף לדוגמה, יכול לנוע בין אקטיביות לפסיביות, בין שליטה לכניעה לגורל או לאחר. נשיאת המשקל ופיזורו מקבלים משמעויות הקשורות ביכולת לשאת כאב ולפזרו ובמתח הפסיכולוגי במערכות יחסים ובקשרים בין-אנושיים. אמנם אין בתערוכה היבט מיני מובהק, אולם הפסלים מגלמים את המתח שבין שעבוד, כניעה, פסיביות והתמסרות לבין דומיננטיות, שליטה והכנעה. ברגע אחד החבלים, איברי המתכת או הדיקטים הם השליטים הדומיננטים ובמשנהו הם פסיביים ושמוטים. משום שהמיניות נעדרת, או נסתרת, התחושה היא שהפסלים הללו מתפקדים כמסומנים של קישור, חיבור, מדידה והענקת ערך ללא מסמן מדויק. הם מתארים את המתח, הסיכון וההימור שקיימים בניסיונות ליצור קשר, בין אם הוא פיזי, רגשי, רוחני או רעיוני.

[6] [Daniel_Oksenberg_Maya_5_small.jpg](#)

[7] דניאל אוקסנברג, הים קרץ לי, 2020, צבע שמן, חבל יוטה, עיסת נייר ועץ, מידות משתנות מתוך התערוכה: ידיים מזיעות (אוצר: שגיא אזולאי), גלריה מאיה, תל אביב. צילום: דניאל חנוך

באדיבות האמן

ארבעת האלמנטים הם קואורדינטות שעוזרות לאשש את ההקשר הרעיוני בסימון ולהדגיש את חוסר היציבות בתפקידים של הביטויים הדומיננטיים בפיסול של אוקסנברג: קשרים וחיבורי דיסקות, קישורים חסרי משמעות בדרך כלל בהצבות פיסול, שבתערוכה הזו אינם רק חשופים אלא אף מודגשים כהיבטים החזותיים המרכזיים בעבודות. הציורים, שבדרך כלל הם העיקר ומשמשים כמושאי ההתבוננות, מתפקדים כאן כזרזים ליצירת המשמעות ועוזרים לחבר, לקשר ולסמן את ההבנה של הצופים אודות ההצבה.

אוקסנברג, המוכר כצייר ואף זכה ב-2016 בפרס חיים שיף לציור ריאליסטי פיגורטיבי במסגרת לימודיו בבצלאל, מייצר בתערוכה טרנסג'נדריות ציורית - הוא מתרחק מהתפקודים הראשוניים והמקובלים של הציור ואינו משתמש בו ככלי להתייבשות או מציג את נושא הציור למבט. במקום זה, הוא מעניק לו תפקיד ביצירת ההקשר והסימון עצמו. כך, תשומת הלב עוברת להיבטים הנוגעים לפרפורמטיביות שבדינמיקת הקשרים ומערכות היחסים בין גופים. בדומה לפרקטיקות אובייקטים. המרכזי לעניין והופך ולעונג לכאב אפשרויות שמעלה פתור לא מתח יוצרות המנגדות הפעולות סדרת, BDSM, שתפקידם לחבר ולקשר, למתן מתח ומשקל, להחזיק, הופכים למושא המרכזי בהצבה ומהווים פרפרזה אודות הדינמיקה שבין עונג, כאב וסיכון הקיימים בקשרים ובמערכות יחסים, בעוד שהציור והפיסול רק עוזרים לסמן ולקשר את האלמנטים השונים שבו, את הרעיונות שמרכיבים אותו.

[8] [Daniel_Oksenberg_Maya_6 small.jpg](#)

[9]דניאל אוקסנברג, הים קרץ לי (פרט), 2020, צבע שמן, חבל יוטה, עיסת נייר ועץ, מידות משתנות מתוך התערוכה: ידיים מזיעות (אוצר: שגיא אזולאי), גלריה מאיה, תל אביב. צילום: דניאל חנוך

באדיבות האמן

היפוך תפקידים נוסף מתרחש בשם התערוכה, "ידיים מזיעות", שמציין מאמץ. אולם ההזעה אינה ניכרת בפסלים המהונדסים והקלילים, שנראים כמו תפאורות תיאטרון או קישוטי רקע בקרקס או בריד שעשועים שכולל משחקי מזל, מכונות הימורים ולהטוטנים - בעיקר בזכות הדגשת הדו-ממדיות של מצעי הציור והסמלים הפגאניים והאקלקטיים המצויירים עליהם. הפסלים מדגישים את הבמה, את ההופעה ואת הטראנסיות של האובייקטים שמתרחקים מהתפקיד שיועד להם, משתנים ומתהפכים. הגלריה הופכת לבמה והצופים - לשחקנים בהתרחשות כלשהי שיש בה סיכון. ניתן לומר שהאש, האדמה, האוויר והמים יוצרים בזאת את הקישור לאלמנט החמישי בפנטגרם - האתר: האוויר העליון, הרוח והתודעה.

התערוכה של דניאל אוקסנברג, "ידיים מזיעות", (אוצר שגיא אזולאי), מוצגת בין ה-3 בדצמבר ועד ה-26 בדצמבר 2021, בגלריה מאיה, שביל המרץ 2, קומה ב', תל-אביב

<http://tohumagazine.server288.com/he/article/%D7%A2%D7%9C-%D7%A7%D7%A9Source URL: %D7%A8%D7%99%D7%9D-%D7%97%D7%99%D7%91%D7%95%D7%A8%D7%99%D7%9D-%D7%>

95%D7%9E%D7%A9%D7%97%D7%A7%D7%99-%D7%9E%D7%96%D7%9C

Links

- [1] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Daniel_Oksenberg_Maya_4%20small.jpg
- [2] <http://tohumagazine.server288.com/he/file/danieloksenbergmaya3-smalljpg>
- [3] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Daniel_Oksenberg_Maya_3%20small.jpg
- [4] <http://tohumagazine.server288.com/he/file/danieloksenbergmaya1-smalljpg>
- [5] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Daniel_Oksenberg_Maya_1%20small.jpg
- [6] <http://tohumagazine.server288.com/he/file/danieloksenbergmaya5-smalljpg>
- [7] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Daniel_Oksenberg_Maya_5%20small.jpg
- [8] <http://tohumagazine.server288.com/he/file/danieloksenbergmaya6-smalljpg>
- [9] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Daniel_Oksenberg_Maya_6%20small.jpg